

Handboek diabetes mellitus

Heine RJ, Tack CJ, redactie. *Handboek Diabetes Mellitus. 3e herziene druk*. Utrecht: De Tijdstroom, 2004. 352 pagina's, € 49. ISBN 90-5898-061-8.

Het goed leesbare boek is de derde herziene versie van het boek *Diabetes mellitus* uit 1995. Het is onderverdeeld in een drietal delen, wat gekunsteld aandoet en weinig toevoegt aan de overzichtelijkheid. In 34 hoofdstukken worden bijna alle aspecten van diabetes mellitus type 1 en 2 behandeld. Bijna elk hoofdstuk wordt afgesloten met een duidelijke samenvatting.

Er is ruime aandacht voor de (patho)fysiologie, complicaties van de ziekte, behandeling, en structuur van de zorg rond de diabetespatiënt. De laatste wetenschappelijke bevindingen en theorieën komen aan bod en relevante onderzoeken worden besproken. De afbeeldingen en illustraties zijn duidelijk, hoewel sommige ervan in het Nederlands bewerkt hadden kunnen worden.

Een apart hoofdstuk wordt gewijd aan de rol van de huisarts. Globaal wordt de NHG-Standaard Diabetes mellitus type 2 daar ook besproken. Plaatsing van een afbeelding van de NHG-Standaard had niet misstaan.

Op een aantal punten wijkt het boek af van de adviezen uit de NHG-Standaard uit 1999. Dit laatste is niet zo verwonderlijk gezien de ontwikkelingen in de diabetologie sinds de uitgifte van de standaard.

Voor de praktiserende huisarts is het boek vooral geschikt om zich te verdiepen in de huidige stand van zaken rond diabetes mellitus. Minder geschikt is het om te dienen als een praktische leidraad voor diagnostiek en behandeling.

Dirk Schoen

Te hoog gegrepen patiëntenvoorlichting

Ufkes JGR, Van Everdingen JE. *Medicijnen op maat. De behandeling van ziekten nader bekeken. Een leidraad voor de kritische patiënt*. Alphen a/d Rijn: Van Zuiden Communications, 2004. 480 pagina's, € 26,90 incl. verzendkosten. ISBN 90-8523-025-X. Te bestellen via www.zuidencomm.nl.

De ontwikkelingen op het terrein van de medicamenteuze behandelmogelijkheden gaan enorm snel. Goede informatie over ziekten en behandelingen is vooral voor gebruikers van geneesmiddelen geen overbodige luxe, ook niet buiten de spreekkamer van de arts. Vandaar dit boek.

Het is een handzaam en goed leesbaar boek dat zeventien hoofdstukken telt en voorzien is van een algemeen zakenregister en een register van geneesmiddelen. De eerste drie hoofdstukken bevatten algemene informatie over ontwikkeling van geneesmiddelen, toedieningsvormen, bijwerkingen, veiligheid, gebruiksinstructies, gebruik bij kinderen, vrouwen en ouderen. De andere hoofdstukken bespreken per orgaansysteem veel voorkomende aandoeningen en hun medicamenteuze behandeling door huisarts en specialist. De gegeven informatie wordt op een goede manier gepresenteerd en is opmerkelijk volledig en adequaat. Bij de bronvermelding worden naast ondermeer het *Geneesmiddelenbulletin*, het *Farmacotherapeutisch Kompas* en de CBO-richtlijnen ook de NHG-Standaarden genoemd.

Elke meer dan gemiddeld ontwikkelde lezer die belangstelling heeft voor farmacotherapie zal in dit boek veel informatie kunnen vinden. Ik denk dat dit boek een zinvolle bijdrage kan leveren aan een goed overleg tussen de patiënt en zijn/haar behandelaar.

Maar het blijft wel de vraag voor wie het dit boek nu precies bedoeld is. Hoewel het eigenlijk geschreven is voor patiënten, lijkt het gezien de nagenoeg complete en systematisch verwerkte inhoud meer geschikt als farmacotherapeutisch leerboek voor diverse paramedische disciplines zoals verpleegkundigen of fysio-

therapeuten. De ondertitel luidt echter: 'Een leidraad voor de *kritische* patiënt', terwijl Van Everdingen in het voorwoord schrijft: 'Medicijnen op maat is primair bestemd voor (toekomstige) medicijngebruikers en hun ouders (verzorgers)'. Is nu de kritische patiënt dezelfde als de belanghebbende patiënt, of omgekeerd? Ik denk het niet. Een definitie van het begrip 'kritische patiënt' ontbreekt helaas.

Veel mensen hebben ruime belangstelling voor allerlei wetenswaardigheden op het terrein van ziekten en hun behandeling. Voor velen is het bezig zijn met gezondheid en gezondheidsstoornissen ook een kwestie van 'entertainment' geworden. Voor de meer ontwikkelde onder hen heeft dit boek veel te bieden. Maar voor vele gebruikers van geneesmiddelen lijkt mij het niveau toch te hoog, ook al zouden ze erg kritisch zijn.

Henk Folmer

Klinisch redeneren, een feest der herkenning

Grundmeijer HGLM, Reenders K, Rutten GEHM, redactie. *Het geneeskundig proces. Klinisch redeneren van klacht naar therapie. 2e herziene druk*. Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg, 2004. 272 pagina's, € 30,25. ISBN 90-352-2687-9.

Praktiserende artsen weten vaak niet wat zij allemaal weten. Maar die kennis is wel erg belangrijk voor het geneeskundig proces, het klinisch redeneren van klacht naar therapie. In 1999 verscheen de eerste uitgave van dit boek voor een brede doelgroep van studenten, specialisten en huisartsen. Inmiddels is een tweede druk verschenen met enkele aanpassingen naar aanleiding van een herziening van de eindtermen van de basisopleiding. De eerste druk kreeg in dit tijdschrift een goede bespreking en ook deze herziene uitgave is uitstekend geschreven. Het bevat een aantrekkelijke mix van theorie en praktijk. Al lezend ervoer ik het feest der herkenning. Wat weten en wat doen we veel! Regelmatig realiseerde ik me: 'Inderdaad, zo doe ik het eigenlijk ook